

NR.11

TÄHEKE

1985

ISSN 0134-2266

Üllaril on pilt, kus on peal kogu pere. Ema, isa, väikevend Janar, õde Mariana ja Üllar. Tal on seljas uhiuus ülikond, peas nokaga müts, ees kiki-lips ja käes suur kimp astreid. «See on minu esimene koolipäev,» ütleb Üllar.

Nüüd käib Üllar juba 2. klassis. Kuid Janar ja Mariana on ikka veel lasteaialapsed. Üllar arvab, et ta peab nooremat õde ja venda kooliminekuks ette valmistama. Tema on ju oma pere lastest kõige vanem ja targem.

Kõigepealt räägib ta neile koolist:

«Meie koolil tuleb varsti suur sünnipäevapidu. Kokku kogunevad kõik need, kes on siin varem õppinud ja kellele meie kool on kodukool. Neid on väga-väga palju. Ka isa ja vanaema õppisid siin. Ma olen isa tunnistusi vaadanud. Neljad ja viied. Minul on samuti head hinded. Ega siis oma koolile tohi häbi teha. Kool on ju sama tähtis paik kui kodu.»

«Tunnis» — joonistanud KAIRE KLAUS

Kodukool

Kaire on oma pere kõige noorem. Tema õde Reenika käib juba 11. klassis, vend Rainer lõpetas kevadel 8. klassi. Kaire teadis-tundis kooli ammu enne esimest septembrit. Ta oli ema, vanaema ja vanaisa

käest kuulnud. Nemad on ju ka siin õppinud. Lasteaialapsena oli Kaire õe ja vennaga kaasas käinud. Talle hakkas koolis kohe meeldima. Kõik olid sama sõbralikud nagu kodus. Nüüd on Kairegi juba 2. klassi

tüdruk. Tema räägib kooli kohta nii:

«Kolmsada aastat tagasi läksid Järva-Jaanis lapsed esimest korda kooli. Neid oli kakskümmend kaks poissi. Praegu on meie keskkoolis peaaegu kolmsada õpilast. Kevadel, viimasel koolipäeval, ma helistasin neile kõigile suurt koolikella. Küll kõlas ilusasti!»

Üllar ja Kaire mängivad koos. Kord mängisid nad kooli. Õpilasteks olid Janar ja Mariana. Üllar õpetas kirjutamist. Ta kirjutab tahvlile:

JÄRVA-JAANI KESKKOOL.
Kaire õpetas liitmist. See käis nii:

$$\text{KODU} + \text{KOOL} = \text{KODUKOOL.}$$

Järva-Jaani Keskkooli sünnipäev on detsembrikuus. Palju õnne!

Järva-Jaani Keskkooli 2. klassi õpilaste ÜLLAR KÄRNERI ja KAIRE KLAUSIGA ajas juttu AGNES JÜRGENS

Vajame rahu

TAHAN MINAGI PÄIKEST JA RÕÖMU,
SELGET TAEVAST, EMA JA ISA,
IGA PÄEY MINNA RÕÖMSANA KOOLI,
OLLA IKKA TÕÖKAS JA VISA.

HELEN TAMMERT, Rannu 8-kl. Kooli
III klassi õpilane

Kõige...

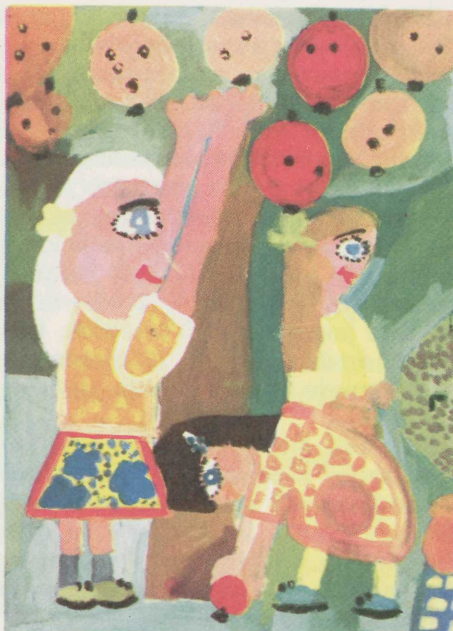
MINU EMA ON MINULE
KÕIGE ARMSAM KÕIKIDEST EMADEST.
MINU KODU ON MINULE
KÕIGE KALLIM KÕIKIDEST KODUDEST.
MINU KODUMAA ON MINULE
KÕIGE VAJALIKUM KÕIKIDEST MAADEST.

HELEN RIITSAAR,
Tallinna 10. Keskkooli III klassi õpilane

Kodu

KODU ON MINU MEELEST KÕIGE
ARMSAM KOHT MAAILMAS. MI-
NU KODUKS ON HALL MAJAKE
METSA ÄÄRES. KODU AKNA ALL
ON SUUR JA VÄGEV TAMM. VA-
NAISA ÜTLES, ET KUI MAJA EHI-
TATI, SIIS ISTUTATI KA TAMM.
MINU KODU ON ERITI ILUS KEVA-
DEL, SIIS ÕITSEVAD SIRELID JA
TOOMINGAD. KEVADEL SAAB
KODUKASELT KASEMAHLA, MIS
ON NII HEA NING MAGUS. KODU
LÄHEDAL ON TOKU JÄRV, KUS SU-
VEL SUPLEME.
MINU KODU JÄÄB MULLE ALATI
KÕIGE ARMSAMAKS KOHAKS.

MAARIKA MIHHAILOVA,
Varstu Keskkooli
III klassi õpilane

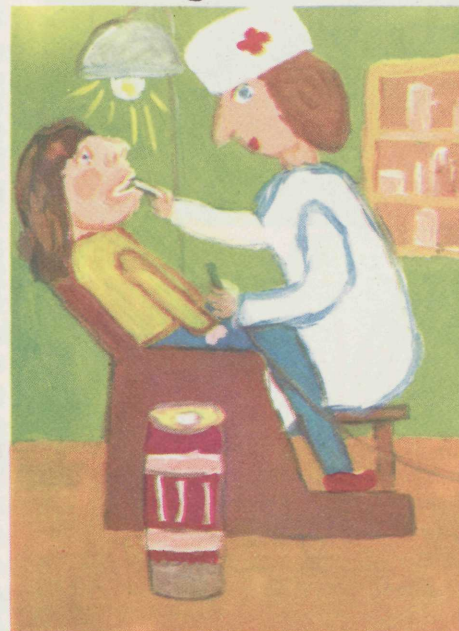
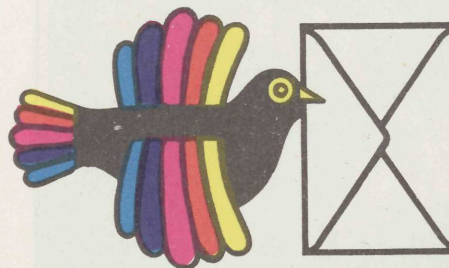

«Korjame õunu» — joonistanud
MARJE PAEORG
Tallinna 46. Keskkooli II klassist

Kadripäev

MART TOOB MEILE VILJAÕNNE,
KADRI JÄLLE LOOMAÕNNE.
MEIL ON KODUS VÄIKE KUTSU,
AGA TEAL ON VÄIKE NOTSU.
JÕUDU, TERYST VAJA NEILE,
ET NAD KASVAKS RÕÖMUKS MEILE.
LASKE KADRIL SISSE TULLA,
KADRIL ÕUES KÜLM ON OLLA.

MEHIS SIHVART,
Paide 3. Keskkooli II klassi õpilane

«Ema töö» — joonistanud
TRIINU MAIDE
Pärnu 9. 8-kl. Kooli II klässist

Vene keele ring

MEIE KLASI LAPSED HAKKASID
VENE KEELT ÕPPIMA JUBA EEL-
KLASSIS. VENE KEELE TUNNID
MEELDISID KOHE KÕIGILE.
KAUA AEGA ÕPPISIME VENE KEE-
LE RINGIS NÄIDENDIT. NÄIDENDI
TEGELASTEKS OLID LOOMAD:
SIILID, REBASED, ORAVAD, KA-
RUD, HUNDID, JÄNESED, HIRED;
KA KOERAD JA KASSID. IGA ÕPI-
LANE SAI ENDALE MINGI OSA.
EMA JA ISA ABIGA VALMISTA-
SIME NÄIDENDI JAOKS KOSTÜÜ-
MID. SUUREMAD POISID KOOS
TÖÖPETUSE ÕPETAJAGA TEGID
MEILE VAHYA TAREKESE JA
PUUD, ET OLEKSIME LAVAL NA-
GU METSAS.

LÕPUKS OLI KÕIK VALMIS JA KA
NÄIDEND SELGE. ESINESIME SEL-
LEGA ALGKLASSIDE KULTUURI-
HOMMIKUL. ISEGI DIREKTOR TU-
LI MEID VAATAMA.
ILMSELT LASTELE MEIE NÄIDEND
MEELDIS, SEST NAD PLAKSUTASID
KAUA.

HELENA RITSON,
Valga 1. Keskkooli
II klassi õpilane

Lügis käes

KURED, KURED, KRUU-KRUU-KRUU!
«ÄRA LENDAME, MIS MUUD!
ÄRA, ÄRA LENDAME!»
ÜMBERRINGI VAIKUS ON.
NÄE, SEAL LIPPAB VÄIKE KONN.
MIS SEL KONNAL VIGA ON!
TEMA KARDAB TALVE KURJA,
SEST ET PLAANID LÄEVAD NURJA.

JAANA RUUSMANN,
Koigi 8-kl. Kooli
II klassi õpilane

Illustreerinud PRIIT PÄRN

EDA APS

Kolm rubla

Kell helises vahetundi, aga Jaanus ei tormanud ühes teistega klassist välja. Ta tahtis üles otsida oma kustutussummi, mis joonistustunni ajal oli põrandale kukkunud. Jaanus kükitas maha. Mis see siis on? Mingi paberraha vedeleb tema laua juures. Kolmerublaline! Jaanuse sõrmed haarasid neljaks kokkumurtud raha ning kolmerublaline kadus kiirelt tema pihku. Mõtleks vaid, mis ta küll leidis! Nüüd saab ta endale midagi osta, ta ostab endale . . . ei teagi kohe, mida . . . Võib-olla musketäripüstoli pingpongipallidega, ja-jah, ta ostab endale püstoli! Jaanus torkas raha taskusse ja jooksis vahetundi pidama.

Koolipäeva lõpul juhtus midagi ootamatut. Viimase tunni ajal teatas õpetaja,

et ta hakkab teatripiletite raha koguma.

Jaanus märkas, et kõrvalpingis istuv Indrek kobab erutatult oma taskutes.

«Mida sa otsid!» küsis Jaanus.

«Kolmekas on kadunud,» sosistas Indrek. Ta haaras närviliselt portfelli ja tuhnis selles tükk aega. Lõpuks kiikas ta veel lausahtlisse.

«Õpetaja! Mul on raha kadunud!» hüüdis Indrek ehmunult üle klassi.

«Kadunud? Võib-olla jäi hoopis koju!» küsis õpetaja.

«Ei jäänud,» nuuksus Indrek. «Hommikul panin raha taskusse, nüüd ei ole.»

Ja Indrek hakkas nutma.

«Lapsed, vaadake kõik oma pingüümbrus läbi, äkki on Indrek raha lihtsalt taskust välja tõmmanud,» soovitas õpetaja.

Jaanus tundis, kuidas tema paled tõmbusid ebameeldivalt palavaks, meelekohtades hakkas justkui nähtamatu vasarake ärevalt toksima: «Indreku raha, see oli Indreku raha . . .» Klassis algas sagimine. Jaanus kuulis kahetsevaid hääli:

«Ei ole.»

«Siin küll ei ole.»

Jaanus lasi samuti silmadel üle põranda libiseda. Ta kükitas-samuti maha ning heitis pilgu oma pingi alla. «Ei ole,» teatas ka Jaanus, kuid see oli öeldud nii vaikselts, et ainult tema ise kuulis. Jaanus istus põksuva südamega uuesti laua taha ega julgenud kellelegi otsa vaadata.

Indreku raha muidugi ei leitud. Ja keegi ei saanud teada, kuhu see kadus.

Kuni selle vahejuhtumini tundus Jaanusele raha leidmine õnneliku juhusega. Ta lihtsalt leidis raha klassi põrandalt nagu mõnikord leitakse tänavalt. Ja ega rohkemat Jaanus edasi mõelnudki. Leidis, võttis omaks ja kõik. Aga koduteel sähvisid Jaanuse peast igasugused mõtted läbi. Indreku raha . . . Ta oli leidnud Indreku kaotatud raha . . . Keegi ei saanud teada . . . Nii et ta võib ikkagi midagi osta. Püstolit ta ei osta, arvas Jaanus, sest muidu hakatakse kodus raha päritolu kohta seletust nõudma. Jaanus teadis, et isa läbitungiva pilgu all ta ei suuda valetada.

Toidupoodi nähes otsustas Jaanus, et ta ostab jäätist. Ta ostab kohe suure kilose jäätisepaki ning sööb selle korraga ära. Veel kunagi enne pole ta saanud endale niisugust luksust lubada.

Jaanus astus poodi ja jäi järjekorda seisma. Ta võttis pükste taskust kolmerublalise ja pani mantli taskusse. Käsi jäigi sinna, sõrmed hakkasid rahutult paberraha mudima. Jaanusele meenus jälle Indrek, kes kaotatud raha pärast õnnetu oli olnud. Millegipärast kadus tal äkki isu jäätise järele. Mida siis osta!

«Noh, poiss, ära viida aega!» ütles keegi nõudliku häälega mees tema selja taga. Jaanus võpatas. Ta polnud märganudki, et oli pimesi järjekorras edasi liikunud. Jaanus seisis vastamisi müüjaga, kes üle leti talle küsivalt otsa vaatas.

«E-ei, ma . . . ei osta,» kogeles Jaanus ja eemaldus kiiresti ukse poole.

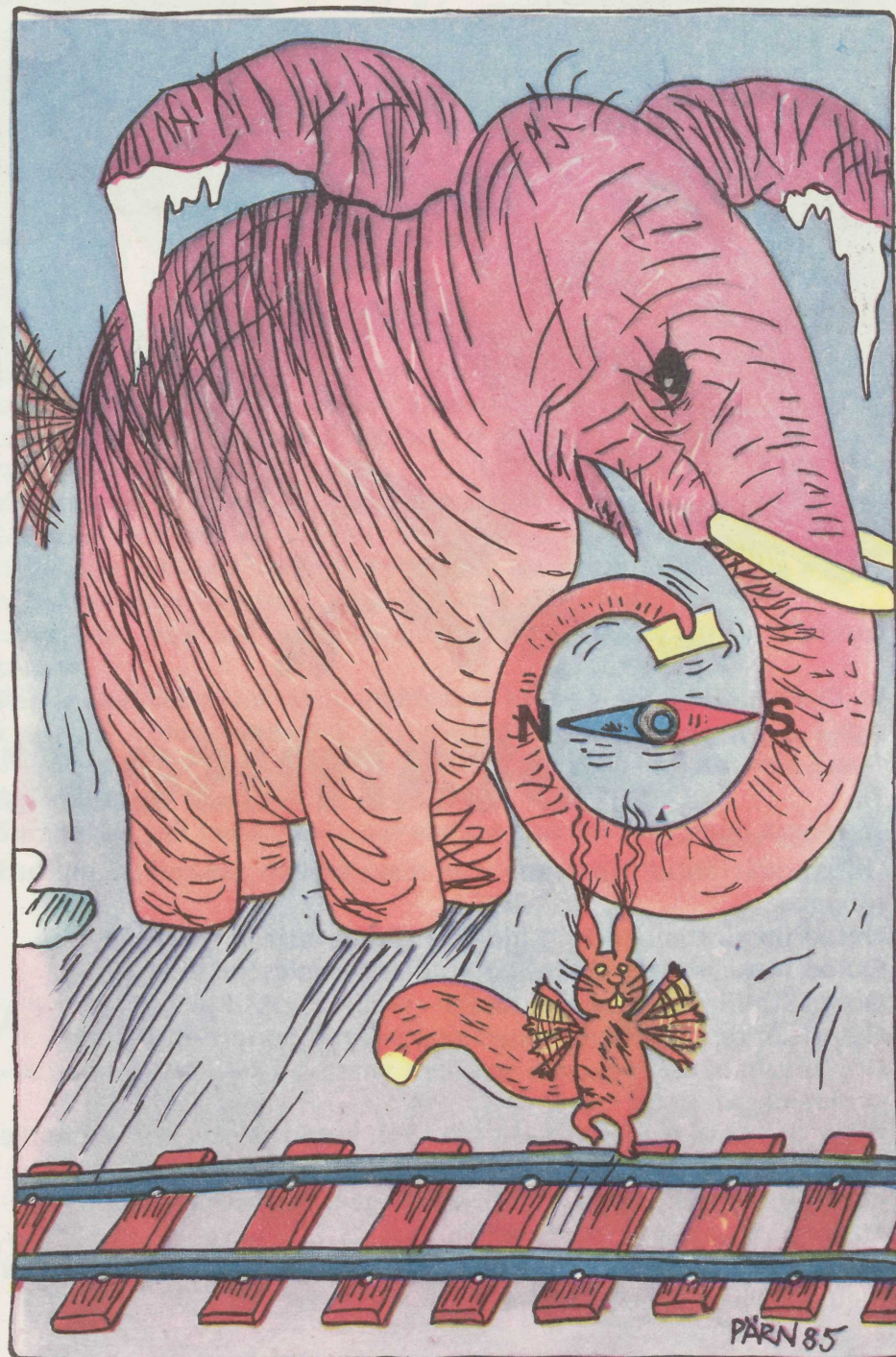
«On semud, ah!» kuulis ta veel meest ütlevat.

Jaanus hiilis kaupluse taha. Ta võttis taskust kolmerublalise ning silmitses seda. Ta ei tahtnud selle eest enam midagi osta. Ta ei tahtnud seda raha enam endale. Jaanus tahtis raha Indrekule tagasi anda. Aga kuidas? Kuidas ta küll peaks seda tegema? Siiski! Ta teab, ta teab. Homme pistab ta raha märkamatuult Indreku koolikotti.

Abrami sõit Põhja

ELEVANDIPOEG ABRAM PÖLVITAS LIIVA SEES JA MÖTLES: PALAV PÄIKE, KUUM LIIV JA SOE TUUL ON ÄRA TÕUDANUD. MA POLE KUNAGI LUND NÄINUD! SÕIDAN ÕIGE PÕHJA. TA LEHVITAS TEISTELE ELEVANTIDELE HÜVASTIJÄTUKS LONDIGA JA RONIS LENNUKISSE. LENNUK TÕUSIS PILVEDEST KÕRGEMALE JA LENDAS PÕHJA. JÕUDNUD PÄRALE, VAATAS ELEVANDIPOEG LENNUKIUKSEST VÄLJA. ÜMBERRINGI SÄRAS LUMI. ABRAM PUUDUTAS JALATALLAGA ETTEVAATLIKULT LUND. LUMI OLI KÜLM. ELEVANDIPOEG VÕTTIS JULGUSE KOKKU JA HÜPPAS LENNUKIST VÄLJA. TA POTSATAS SELILI. ABRAM LEBAS LUMES JA VAATAS TAEVASSE, KUST TÄHED TEDA SINISE KIIRGUSEGA TERVITASID. KRÕMPSUTAS SUUS JÄÄPURIKAT JA MÖTLES: SIIN ON ILUS. AINULT ET VÄGA KÜLM. MA KÜLMUN SIIN ÄRA. TA HÜPPAS PÜSTI JA TAHTIS TAGASI LENNUKISSE PUGEDA. LENNUKIT POLNUD ENAM. ELEVANDIPOJAL EI JÄÄNUD ÜLE MUUD KUI RAUDTEEJAAMA JOOSTA. JAAMAS OSTIS ABRAM PILETI LÖUNASSE JA, VÕTNUD SELLE LONTI, JÄI RONGI OOTAMA. KÜLMA KÄES HAKKAS AGA LONT VÄRISEMA JA PILET KUKKUS MAHA. NII ET TA PIDI PILETIT HOIDMA SUURE VARBA ALL. «SA VÄRISED JU ÜLE KEHA,» KUULIS ELEVANDIPOEG KELLEGI HÄÄLT. SEE OLI ORAV. «NIIMOODI PAIGAL SEISTES JÄÄD SA HAIGES,» NOOMIS ORAV. «LIIGUTA END NAGU MINA.» JA ORAV HAKKAS KÜKKE TEGEMA. ALGUL AEGLASILT, SIIS JÄRJEST KIIREMINE JA LÕPUKS NII VÄLEDALT, ET JALGU ENAM NÄHA POLNUD JA KÕRVAOTSAD AURAMA HAKKASID. SEEJÄREL KEKSIS ORAV ÜHE JALA PEAL JA TEGI KÄPPADEGA RINGE. «NÜÜD ON SINU KORD,» ÜTLES TA ELEVANDIPOJALE. «SÕIDUPILETI VÕID SENIKS MINU KÄTTE ANDA.»

SINULGI EI MAKSA HÄBENEDA KÜKKIDA, VARVASTEL KEKSIDA, KÄTEGA RINGE TEHA VÕI KIIRESTI SÕRMI LIIGUTADA, KUI KUSAGIL OODATES KÜLM HAKKAB. SEE ON IKKAGI PAREM KUI KUJUTADA ETTE, ET OLED LÖUNAS KUUMA PÄIKESE KÄES. TÕSI, KA SIIS TUNNED SOOJA. AGA ÕIGE NATUKENE.

KAJA PRÜGI

Ootamisest

Elus on tihti nii.

Ootad näärilõhtul näärivana, aga tema saadab päkapiku kingitusi tooma.

Ootad bussi number 18, kuid ette sõidab number 33.

Ootad bussi number 33, tuleb kindlasti esimesena buss 18.

Ootad sünnipäevaks isekallutajat, saad kingiks kollase karu.

Ootad sõpra külla, kuid ukse taga helistab hoopis majahoidja.

Ootad tunnistusele «viisi», aga sealt vaatavad sulle vastu «neljad» «kolmedega» pooleks.

Ootad, et kevade järel tuleks soe suvi, kuid tuleb hoopis vihmane sügis.

Ootad õunapuult õunu, aga okste külge kasvavad karamellkompvekid.

Ootad, et keskpäeval hakkaks päike paistma, kuid pilve tagant ilmuvad välja kuu ja tähed A, B, D, E...

Ütled, et nüüd läks küll jutt rappa?

Seda küll, aga miks sa siis ootasid tõsist juttu?

Konn ja põder

MANSI MUINASJUTT

Kord kuulis konn metsas krõbinat, kohkus ja pistis põgenema. Aga selja tagant hüüab põder: «Pea kinni, konn! Mispärast sa nii koledasti ehmusid? Minu eest sa niikuinii ära põgeneda ei suuda. Minust kiiremat looma metsas ei ole.»

Konn peatus ja mõtles: «Olgu põdral pealegi pikad jalad, olgu ta pealegi väle jooksmata. Minust rumalam on ta ikkagi. Kavaldan ta õige üle.» Ta ütles põdrale: «Jookseme võidu, siis näeme, kumb meist kiirem on.» Põder naeris konna üle ja sõnas: «Hea küll. Jookseme tolle künkani.»

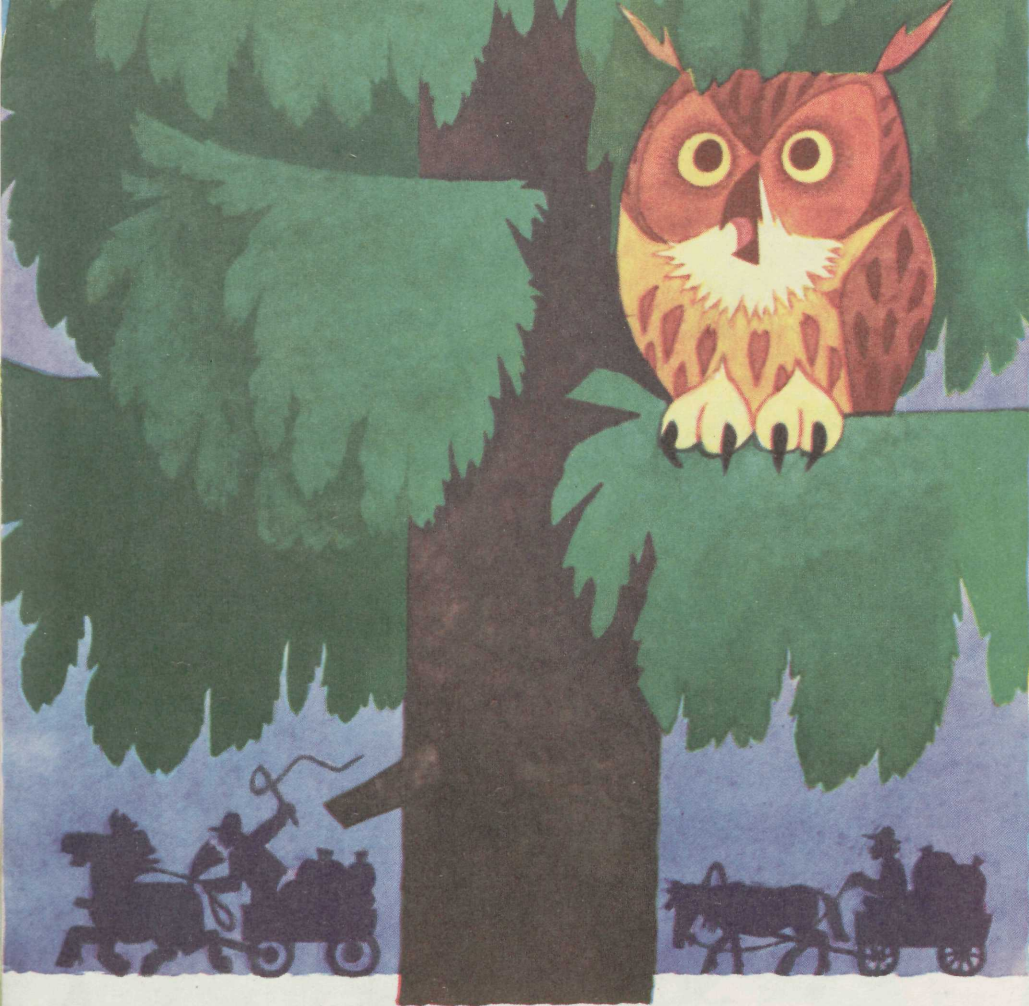
Seadsid nad siis end kõrvuti seisma. Jooksma valmistudes painutas põder pea alla. Samas hüppas konn talle pähe ja seadis end sarvede vahele istuma. Põder kihutas kokkulepitud kohani ja hüüdis: «Noh, konn, kus sina siis oled?»

Aga konn oli juba vargsi maha hüpanud ja hüüdis: «Ma olen ju siinsamas!»

Põder murdis veel kaua pead: «Kuidas küll nii juhtus, et minust hulga väiksem konn jooksus ometi ette jõudis?»

Tõlkinud ANDRES MIHKELS

HARRI JÖGISALU
LEMBIT TIHKAN

Röövlid

Ükskord, saja aasta eest küll, ühel vihmasel ja pimedal sügis-õhtul tulnud Velise Niglase peremees Tõnis sulase Tõnisega Konovere veskilt. Peremees sõitnud ees, temal olnud noorem ja tugevam hobune vankri ees — peremehel ikka paremad asjad —, sulasel vana mära aiste vahel.

Kilgi kabeli kohale jõudnud, kukkunud peremees äkki hobust tagant nüpeldama ja nõnda valjusti ees kupatama, et sulane pole oma setukaga enam kuidagi järele jõudnud. Sulane arutanud: «Mis tal nüüd hakkas, et heast peast looma niimoodi takka ajab!»

Kui sulane ükskord jahukoormaga õue sõitis, olnud peremehe hobune koorma eest lahti rakendatud ja vahule aetud loom rehalasse jahtuma viidud. Peremees ise istunud toas laua ääres, näost valge, ning pole saanud õieti räägitudki.

«Mis sul arus oli, et koormaga sedasi kupatasid!» küsinud sulane.

Peremees hakanud vastu riidlema: «E-ega sina pi-pimehull ei kuulnud, kuidas kabelist üks röövel teisele hüüdis «tuu ää!», «tuu!» Kas ma pidin ootama jääma, kui võtavadki koorma käest ää!»

Sulane oli jah kabeli lähedal metsas öökulli huikamist kuulnud.

Illustreerinud HELDUR LARETEI

NIKOLAI BULGAKOV
Vene kirjanik

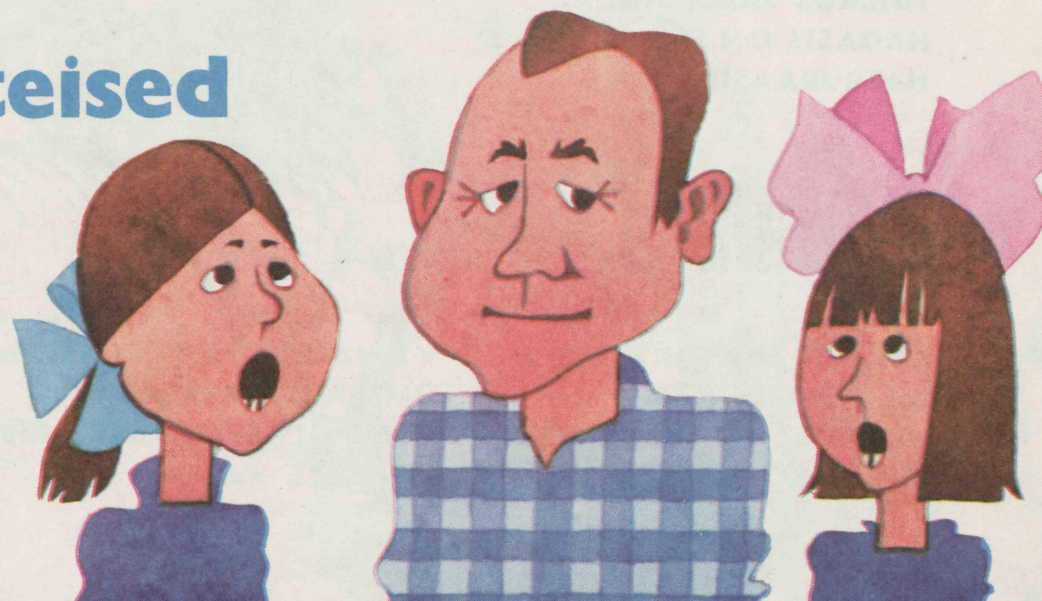
Pisut teistmoodi kui teised

ANJA ÜTLES: «KATJA KÄIS MÕÖDA LOMPE, MINA LÄHEN KA.»

AGA KATJA LAUSUS: «ANJA EI PESNUD KÄSI, MINA KA EI PESE.»

KUID ISA SÖNAS: «STASSIKU JA KIRJUŠA ISA EI LÄINUD LASTEGA MATKALE, AGA MEIE TEIEGA LÄHEME. OLETE NÖUS!»

«NÖUS!» HÜÜDSID ANJA JA KATJA. Tõlkinud VIIVI VARIKSAAR

KALJU KANGUR
Luiged

JÄASSE JÄÄVAD RANNAD,
LAHKUMAS ON LUIGED,
ÕINE VAIKUS KANNAB
NENDE KURBA HUIGET.

SEISAN, KUULEN ÕUES
SEDA RÄNNUHUIGET
JA MA TUNNEN PÕUES
VALUTUIGET.

ON NEIL TIIVUS JÕUDU!
JAKSAB KOGU PERE
JÄTKATA NEIL SÕUDU
ÜLE KÜLMA MERE!

Naerukild

TÄNA PÄIKE ÜLE AASA
JUSTKUI HELMEID PILLUKS,
ÜHE NEIST VÖID VÕTTA KAASA
VÄIKSEKS NAERUKILLUKS.

LÄHED — SILD ON SILLA TAGA,
KÜLL ON PALJU SILDU!
ÄRA PIHUST PILLA AGA
OMA NAERUKILDU ...

ÕHTUL, KUI EI OLE PÄIKEST,
TUHMUB SAMMUKAJA,
HÄDASTI ON SEDA VÄIKEST
NAERURAASU VAJA.

Koduläte

KÄINUD ÄRA PIKA TEE,
LEIAME EHK KÄTTE
VAIKSELT VULISEVA VEE,
PUHTA KODULÄTTE.

VARJATULT TA PUUDE ALL,
ÜMBER SÖNAJALAD,
VETT, MIS SELGE KUI KRISTALL,
KIVIDELE VALAB.

KUI SA KORDKI SILMI SAAD
SELLE VEEGA UHTA,
TEISE PALGE SAAVAD MAAD —
SÄRAVA JA PUHTA.

Illustreerinud RAIVO JÄRVI

AIVAR
POHLAK

Madalrõhulohk

TÄNA MEIE LINNA KOHAL RIPPUS HÄDAOHT
— OOTAMATULT RÜNDAS LINNA MADALRÕHULOHK.

MÕNI PEA LÕI VASTU LOHKU, TEENIS MUHUGI,
MÕNEL LOHK SEE TÜKKIS NINNA, MÕNEL SUHUGI.

TRAMM EI JAKSAND ENAM ÜLES SÕITA LASNAMÄEST,
LOHK SEAL TEDA KINNI HOIDIS KÕIGEST VÄEST.

LENNUKID EI TÕUSNUD ÕHKU, SEISID VÄLJA PEAL,
MADALRÕHULOHK NEIL NAGU KAAS SEAL PÜSIS PEAL.

TROLLIL AJAS SARVED MAHA, VASSIS LIINIGI,
PALJU PAHANDUST TA ÄRA TEGI NIIVIISI.

SUURED ONUD KURJAKS SAID JA LOHKU NOOMISID:
OH SA! VAAT KUS! MINE ÄRA! ONUD SOOVISID.

MÕTLES LOHK JA PIDAS ARU, ÜMBER PÖÖRAS END,
KÕRGE RÕHU HARI LINNAS, LOOL ON HAPPY END!*

* ÕNNELIK LÖPP

IRA LEMBER

Pikk isa

MINU ISA ON PIKK KUI OSI,
TOLLEPÄRAST EMA TA KOSIS.
MULLE MEELDIVAD PIKAD ISAD,
PIKAD PALLIMÄNGUS ON VISAD.
JA KUI ISA ON MULLE RATSUKS —
TEMA ÕLA PEALT PILVI KATSUN.

PIKA ISAGA MURET ON VÄHEM,
RAHVASUMMAS EI KADUMA LÄHE.
KUIGI LAHTI LASEN TAL KÄEST —
PIKKA ISA IKKA MA NÄEN,
KÕIGIST ÜLE JU PAISTAB TA PEA,
SEEPÄRAST PIKAD ISAD ON HEAD.

Memm kui mägi

Memm oli suur kui mägi. Memm elas maal ja kasvas kaalikaid. Need olid tal suured kui kapsad. Kapsad jälle kui kõrvitsad. Kõrvitsad omakorda kui paras priske siga, siga aga lai kui lehm. Lehma ei julgenud memm enam pidada, poleks lauta ära mah-tunud.

Võttis memm sügisel kaalikad üles ja pani kuhja, kandis kapsad keldrisse, kõrvitsad veeretis tahatuppa ja keefis seast suure laari sülti. Siis istus ja haigutas. Haigutas korra, haigutas teise ja võttis nõuks minna linna lapselapsi üle lugema.

Läski linna, luges lapselapsed üle. Sai seitseteist tükki, paar veel pealekauba. Ütles:

«Noneh! Ma siis kõnnin nüüd tagasi!»

Lapselapsed lunima:

«Pai memm, memmeke, ära veel mine! Võta meid sülle ja põl-vele, paita me peakesi, süga me selgasid, kõdista kõrvu ja kaelakesi.»

Memm istus mütsti toolile, korjas kõik lapselapsed sülle ja pistis igähele piruka pihku. Murakamoosiga. Aga tool oli tehtud tehases, tavalise inimese mõõtu ja tugevust. Vajus kolinal kokku. Memm kui mägi maas, lapselapsed kõik otsas. Lõbu ja lusti laialt, aga määrisid memme nii moosiseks, et polnud enam puhast paikagi.

Läks memm vanni. Aga vann oli tehtud tehases, tavalise ini-mese mahtu ja mõõtu. Nagu memm sisse potsatas, nii latsatas kogu vesi vannist välja. Memmel meel must:

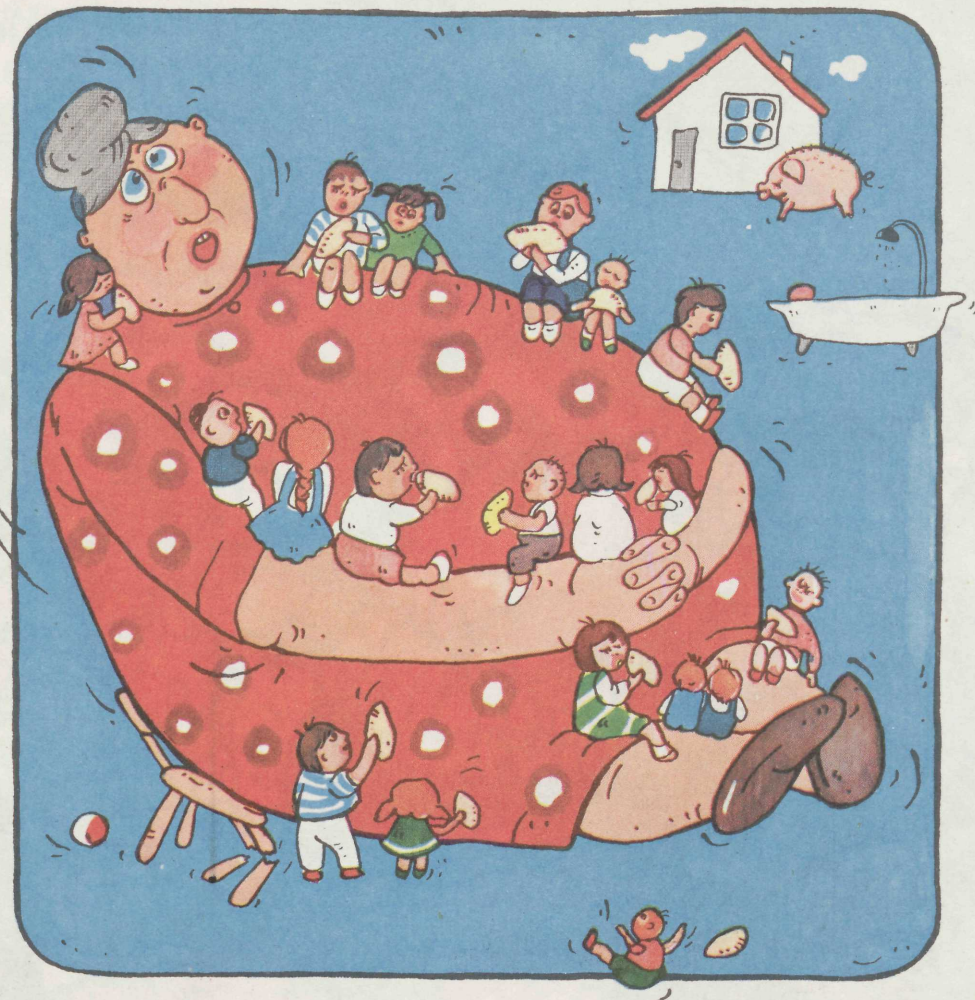
«Ma lähen maale, seal kõik ikka minu mõõtu.»

Lapselapsed lunima:

«Ära mine memmeke, ära veel mine! Pane meid ilusti istuma, tõsta toidukest taldrikule! Pista meile paluke siuhu, pühi me piimaseid põsekesi.»

Pani memm kõik istuma, tõstis toidu ette. Lapsed söövad ja söö-vad, söövad ja söövad, aga söödud ei saa. Kurdavad kooris: «Ei jaksa enam, kõhukesed ei kannata!»

Nüüd hakkas memm ise maitsma. Pistis kinni kõik pudrud ja praed, kompotid ja küpsised, söi supid ja soustid, saiad ja sala-

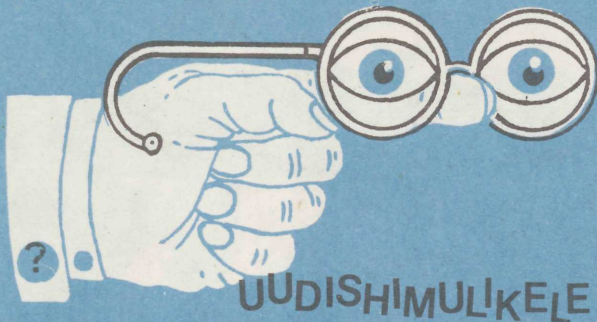
Illustreerinud PIRET SELBERG

tid, kraapis kapid tühjaks ja lauad lagedaks, aga kõhtu korralli-kult täis ei saanud. Nüüd ütles memm:

«Ma lähen ikka tagasi maale, seal on kõik minu mõõtu ja mekki!»

Palusid lapselapsed, mis nad palusid, aga memm veereski minema. Jõudis tagasi maale, söi kõhu kõvasti sülti ja kaalikaid täis, näris kõrvitsat, haigutas himuga ning hakkas kevadet ootama. Linna ta enam ei tule.

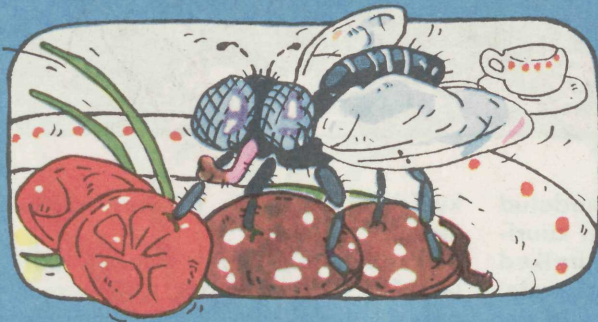
Suur linn on meie memmele natuke väikene.

UUDISHIMULIKELE

KAS KÄRBSED MAITSET TUNNEVAD!

Jah tunnevad, jalgadega. Kärbsed jalgadel leidub ohtralt peenikesi karvakesi. Need karvakesed ütlevadki kärbsesele, kas tasub elevandi londi sarnane imikärss alla lasta ja sööma hakata. Söögiisu ei teki kärbsel enne, kui ta on söödava pala peal jalgadega tallanud.

MILLAL JÕUDIS TRAKTOR EESTISSE!

Inglise keeles tähendab sõna «tractor» [loe: (træktə) «vedaja». Traktor on põllumehele suureks abiks, aga ka metsatööl ja tehastes-vabrikutes on traktor asendamatu. Umbes 200 aastat tagasi tegi inglane James Watt esimese traktori, mis liikus auru jõul. Tänapäeva traktorid on diiselmootoriga ja töötavad nafta jõul. Esimene traktor toodi Eestisse umbes 70 aastat tagasi. Traktor oli pärit Ameerikast ja selline on olemas ka Eesti Põllumajandusmuuseumis Tartu lähedal Ülenurmel.

MISSUGUNE MAISMAAIMETAJA ON OLNUD KÕIGE SUUREM!

Arvatakse, et selleks oli hiidninasarvik, kellel oli keeruline nimi — beluütsiteerium. Praeguseks on hiidninasarvik välja surnud. Tema turja kõrgus seistes oli 5,5 m ja ta võis kaaluda ligemale 13 ja pool tonni.

MILLEST TEHAKSE PLIIATSISÖTT!

Maavarast nimega «grafiit». Grafiit on musta värvi pehme maavara, mida Nõukogude Liidus leidub Ukrainas ja Siberis. Pliiatsi järgi on grafiit oma nimegi saanud. Kreeka keeles «grapho» tähendab «kirjutama». Grafiitpliiatsiga hakati kirjutama üle kolmesaja aasta tagasi Inglismaal, kus leiti suured grafiitlademed. Algul olid pliiatsid väga kallid. Pliiatseid hakati footma üle saja aasta tagasi Prantsusmaal.

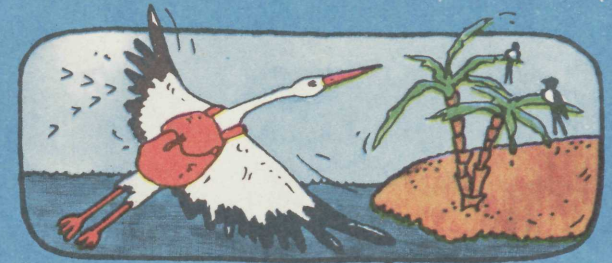
MIKS MAOD KOGU AEG KEELT NÄITAVAD!

Küllap oled loomaiaias käies tähele pannud, et maod välgutavad haralist keelt pidevalt. Keele abil kontrollivad nad lõhnu õhus. Madude suulaes on väike urge, mille abil nad lõhnu haistavad. Nad koguvad õhust väikesi ainehulki oma keelele. Selle viivad nad suhu tagasi ja torakavad urkesse, mis eristabki lõhnu.

KUHU LÄHEVAD RÄNDLINNUD SÜGISSEL!

Ikka soojematesse paikadesse, kus leidub neile toiduks vajalikke putukaid ja seemneid. Meie värvuliste hulka kuuluvad rändlinnud (pääsuke, peoleo, ööbik) lendavad kaugele Lõuna-Aafrikasse. Et sinna jõuda, peavad nad läbima 10000 km. Aafrikasse siirduvad ka kagu, rukkirääk ja valge-toonekurg.

Sellise pika teekonna võtavad kaks korda aastas — kevadel ja sügisel — ette nii 19 grammi kaaluv pääsuke kui 3 kg kaaluv toonekurg. Tuniga võib pääsuke lennata 100—120 km, valge-toonekurg aga ainult 41 km.

MILLAL SAI VALMIS ESIMENE KOMBAIN!

Kombain on tulnud ingliskeelsest sõnast «combine» [loe: kəmbain], ja see tähendab ühendama. Kombainis ongi järjestikku ühendatud mitu masinat, mis kõik teevad korraga erinevaid töid.

Kombaini sünnimaaks peetakse Ameerikat. Põhja-Ameerikas California osariigis koristati vilja kombainiga, mida vedasid 20 kuni 40 hobust. Hiljem vedas kombaini traktor, kuni mõeldi välja iseliikuv kombain.

Nõukogude Liidus tegid esimese kombaini Eestist pärit mehed Jüri Anvelt (Jaan Anveldi vend) ja Mihhail Grigorjev. Selle tegid nad valmis Kingissepa linna (Narvast Leningradi poole 22 km) lähedal ühes töökojas.

Eestis nähti kombaini esmakordselt 1937. aasta põllumajandusnäitusel Tallinnas. Meie põldudel hakkasid iseliikuvad kombainid vilja koristama umbes 30 aastat tagasi.

NIRK

Nirk on üks neid metsloomi, kellele meeldib elada inimese lähedal. Kuid mitte inimese enda pärast. Nirk hindab inimese kiviaedu ja kraavikaldaid, heinarõuke ja põhuhunnikuid, puuriitu ja pinumaid. Nendes paikades on alati palju hiiri, ja neid ongi nirkile tarvis.

Meie pere nirk elas puukuuri all. Vähemalt nii me arvasime, sest kuuri aluspalki kandvate kivide vahele ta harilikult kadus. Suvel oli nirkil seljas punakaspruun valkja rinnaesise-ga vammus, talvel päris lumivalge kasukas. Vahel juhtus, et ta vahetas karva varem, kui oleks olnud tarvis. Igatahes nägin teda ühel novembri-õhtul üle musta kartulimaa libisemas nagu väikest valguselaiku. Tavaliselt

oli ta üle õue liikudes aeg-ajalt tagajalgadele püsti tõusnud ja ümbrust uurinud. Nüüd oli nirk kuidagi häbelik ega peatunud hetkekski.

Kui nirk meie õuele ilmus, tundsiime suurt rõõmu. Loomaraamatutes on öeldud, et nirk mahub vabalt ronima hiire ja muti käikudes, surmates iga looma, kellest jõud üle käib. Mutid piirasid meie aeda kõigist külgedest. Lootsiime nirkist nende vastu abi. Aga meie nirkil ei paistnud olevat vähematki tahtmist mitte murda. Mullakuhilad kerkisid kõikjal endiselt nagu seened. Seevastu hiirtel oli küll kitsas käes. Enam ei krabistanud nad kambrilael. Saunaesikus rippuva kuue taskusse võis julgesti pähkleid jätta. Koguni niisugune

maiuspala nagu talukatlas keedetud seep seisis nüüd puutumatuult kuuri-riiulil. Kui kaugemale nirk jahiretked viisid, oli lumeta ajal raske arvata. Aga talvel jäid jäljed järele. Ja siis võis näha, et nirk teeb paarisaja meetri pikkusi tiire, külastab tingimata rõuguredelite aluseid ja tuleb lume all liikumisegagi toime.

Lugesin ühest teaduseraamatust, et looduseuurijad on kaardistanud väikeste loomakeste poolteise kilomeetri pikkuse öise jahiretke. Nende nirk oli sealjuures mitu-mitukümmend korda sukeldunud lume alla.

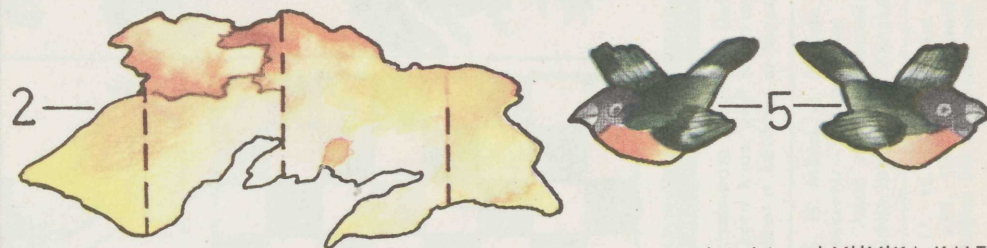
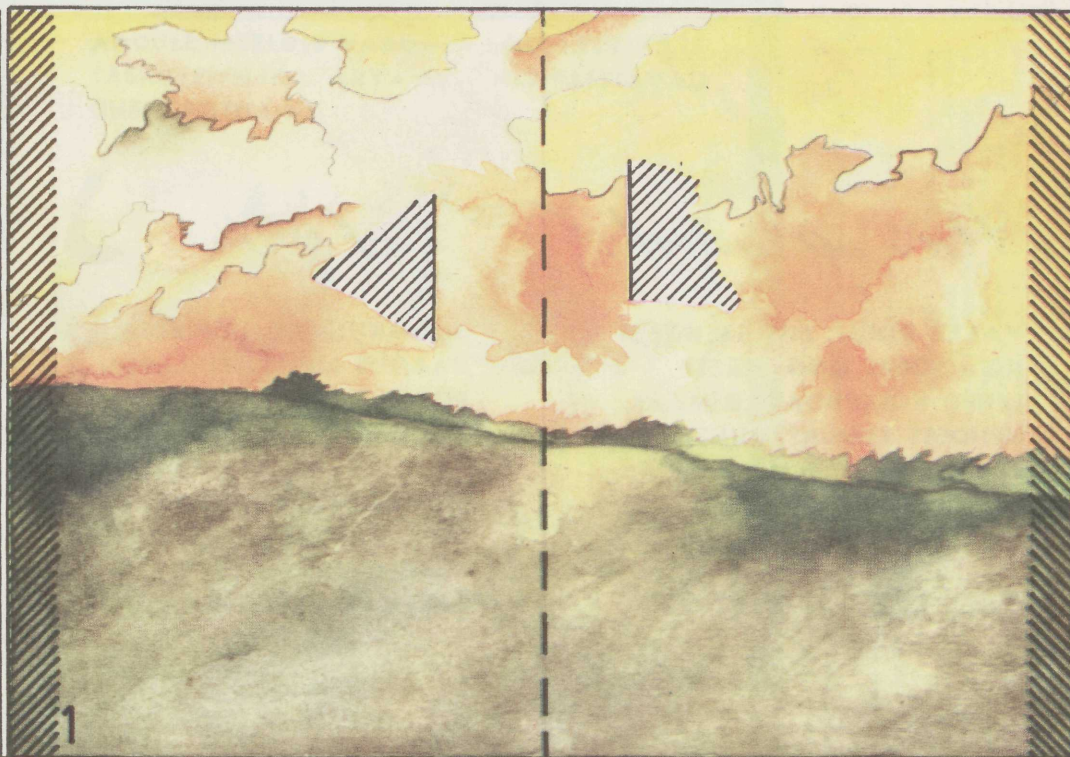
Nirk on paljudele väikestele olevustele hirmutekitajaks, aga ka tal endal pole vaenlastest puudu. Nirke murravad kassid ja koerad, neid kütivad

kullid ja kassikakk, rebasest rääkimata.

Virk nagu nirk, öeldi vanasti tubli ja tööka tüdruku kohta. Küllap seepärast, et nirk on erakordselt sulavate ja kärmete liigutustega. Ja alatasta tegevuses. Kuigi arvukuses jääb nirk alla oma suurele vennale kərbile ehk lahitsale, elab ta Eestimaal kõikjal. Poegade sünnitamine ei ole tal nii täpselt kevadele seadud kui teistel väikekiskjatel. Nirkil võivad pojad olla millal tahes, koguni talvel. Nad sünnivad pimedate ja paljastena ning vajavad pikka aega ema hoolt.

JAAN RANNAP

Joonistanud VIIVIKA KALT

SÜGISPILT

Seekord saad tasapinnalistest pildiosadest valmistada ruumilise sügispildi. Esmalt lõika kõik pildiosad (1–5) pidevat kontuuri mööda välja ja voldi katkendlike joonte kohalt kokku nii, nagu on näidatud abijoonistel. Siis liimi pilvekese (2) otsad pildi tagaosas (1) keskele viirutatud kohtadesse. Järgnevalt lõika välja 3-nda ja 4-nda pildi keskel olevad valged pildiosad, kleebi volditud servad omavahel kokku ja liimi esiplaanile jäävate piltide (3 ja 4) servad tagaosas viirutatud servade külge. Lõpuks võta jupp niiti (6–7 cm), liimi selle otsa linnukese (5) külgede vahele ja riputa linnuke pildi keskele.

Mis sa näed?

VAATA RINGI, MIS SA NÄED!
JUBA SÜGIS ONGI KÄES!
LEHED KOLLENDAVAD MAAS,
NENDEST KIRJUKS MUUTUB AAS.
TAEVAS HALL, ILM SOMBUNE,
ÕUESKÄIGUST LOOBUME.

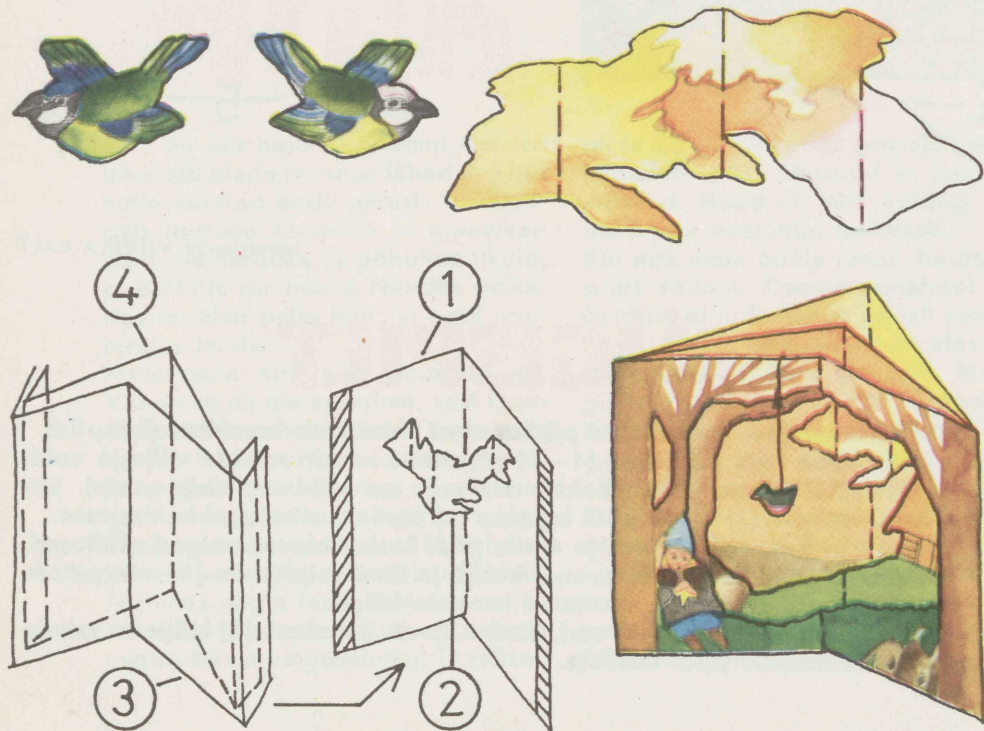
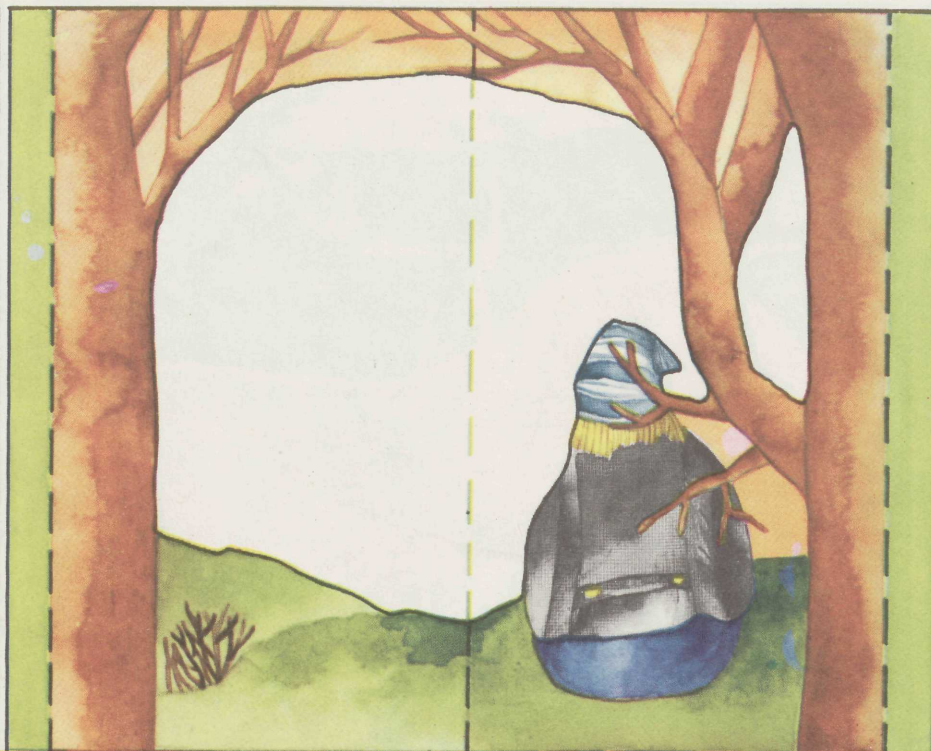
KATRIN KURIK,
Paide 3. Keskkooli
IV klassi õpilane

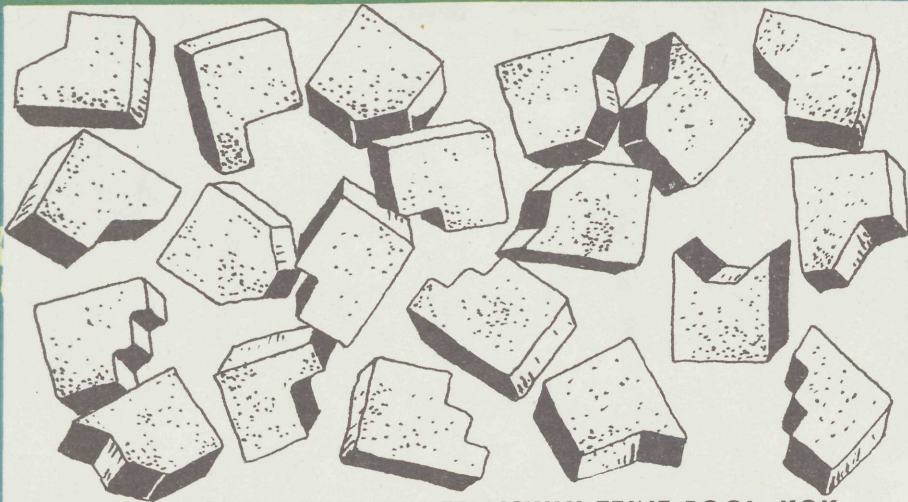
Sügis

SÜGISKUU ON NUKKER KUU,
RAAGUS KASED, PIHLAPUU.
PÕÖSADKI ON KURVAD,
KADUND LEHED, URVAD.

SÜGISKUU ON KOOLIKUU,
UUED LAULUD LASTE SUUL.
HEAD HINDED MULLE,
PAREMAD VEEL SULLE.

TÖNIS PALGI,
Tartu 2. Keskkooli
III klassi õpilane

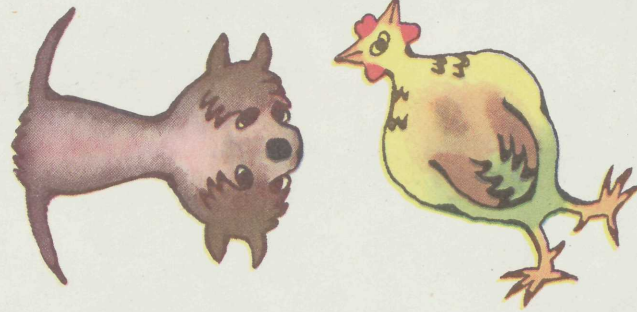

LEIA IGA POOLIKU TELLISKIVI TEINE POOL. KOKKUSOBIVAD POOLED VÄRVI ÜHTE VÄRVI!

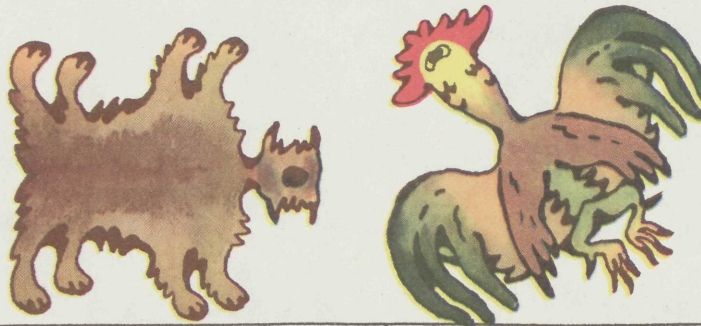

MOODUSTA LIITSÖNU SÖNAGA «VESI»!

AADULE MEELDIB VAADATA LOOMADE PILTE TASKUPEGLIGA. ARVA ÄRA, KES PAISTAVAD ÜHELT POOLT NII

JA TEISELT POOLT NII.

Joonistanud KURTI VOOL

ELKNÜ Keskkomitee ja ENSV Pioneeriorganisatsioon Nõukogu lastejakiri «Täheke» nr. 11 1985. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskkomitee Kirjastus. Toimetuse aadress: Tallinn 200 107, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei tagasta.

Kolleegium: E. Haamer, V. Kofkas, E. Mard, H. Mänd, H. Rattiste, V. Variksaar. Telefonid: peatoimetaja E. Mard 681-495, vastutav sekretär V. Variksaar 681-497, vanemtoimetaja J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja A. Aare 681-400, toimetaja A. Jürgens 681-538, tehniline toimetaja A. Lill 681-496, masinakirjutaja-sekretär A. Kuuskemaa 681-400.

Ladua antud 30. 09. 1985. Trükkida antud 17. 10. 1985. Trükiarv 76 500. Ofsetipaber nr. 1. 60x90/8. Trükipoognaid 2. Arvestuspoognaid 2,91. Tingivärvfoommiseid 8,0. MB-10123. Tellimise nr. 3576. EKP Keskkomitee Kirjastuse trükkkoda, Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

Esikaanel JARONA ILO joonistus «Pidupäev».

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета Пioneерской организации Эстонской ССР «Тäheke» («Звездочка»), на эстонском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии, Таллин, 200090. Пярну маantee, 67-а. Адрес редакции: ЭССР, Таллин, 200107, Пярну маantee, 67-а. Цена 20 коп. Объем 2 печ. листа. Тираж 76 500. Заказ 3576.

LEIA SELLELT PILDILT VÄHEMALT 30 Ö-TÄHEGA
JA 10 Ä-TÄHEGA ALGAVAT SÖNA.
Ioonistatud ELLE TIKERPÄE
ИНДЕКС 78231
HIND 20 KOF

